

Till Kommunfullmäktige

Motion angående åtgärder för att stärka placerade barns rättigheter

Över 17 000 barn och ungdomar i Sverige är omhändertagna av socialtjänsten. Barn och ungdomar som omhändertagits tillhör de allra mest utsatta. När föräldrarna inte räcker till och inte förmår ta ansvar för sitt barn måste samhället gripa in och säkerställa att barnet får den trygghet, den omsorg och det skydd som varje barn har rätt till.

Samhället har tagit på sig ansvaret för att ge de omhändertagna barnen och ungdomarna en bättre start i livet. Det är ett stort ansvar. En del barn och ungdomar far illa i sitt familjehem eller på HVB (hem för vård eller boende). Socialtjänsten följer inte tillräckligt upp hur placerade barn och unga har det. Många placerade barn och unga upplever att de inte kommer till tals och inte tas på allvar. Hur det går för barnet i skolan följs inte upp i tillräckligt stor utsträckning, trots att så många av dessa barn misslyckas i skolan. En stor del av barnen har missats av barnavårdscentralens hälsokontroller. Skrämmande många av de omhändertagna barnen får stora problem som unga vuxna.

Vi måste vara uppriktiga och erkänna att vi som är politiker, oavsett politisk färg, inte har lagt tillräcklig politisk kraft på att komma till rätta med bristerna i den sociala barn- och ungdomsvården. Det har gjort att många av samhällets mest utsatta barn inte har fått det stöd som de behöver.

Folkpartiet föreslår flera konkreta åtgärder för att stärka rättigheterna för de barn som vår kommun placerar i samhällets vård:

Ge varje placerat barn en egen, särskilt utsedd socialsekreterare. Många utsatta barn känner stor ensamhet. Det krävs kontinuitet och täta kontakter för att barnet ska kunna känna förtroende för socialsekreteraren. En bättre uppföljning från socialtjänstens sida av det placerade barnets situation är den allra viktigaste åtgärden för att förhindra och i ett tidigt skede upptäcka missförhållanden.

Vi anser att varje barn som placeras ska ha en särskild utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med barnet. Denna socialsekreterare ska ha en självständig ställning i förhållande till familjehemmet eller institutionen. Det måste också säkerställas att barnet får täta besök av sin socialsekreterare. I dag ska barnet få besök minst två gånger om året. Det bör istället ske en gång i kvartalet, eller ännu oftare om barnet önskar och/eller har behov av det.

Obligatorisk utbildning och handledning för alla familjehem. Många familjehem får i dag ingen utbildning innan de tar emot barn som ofta har stora och sammansatta behov. Enligt Barnombudsmannens undersökning är det bara en tredjedel av socialnämnderna som anordnar

obligatorisk utbildning för alla blivande familjehem¹. Kommuner som Stockholm och Göteborg som ställer krav på utbildning för att bli familjehem har, enligt Upprättelseutredningen, bara positiva erfarenheter av det. För att säkerställa att placerade barn får en bra omsorg är utbildning och handledning ett grundkrav. Socialtjänsten måste också vara lyhörd för familjehemmens behov av stöd.

En studieplan för varje placerat barn. Utbildningsrelaterade frågor tenderar att hamna i bakgrunden när ett barn placeras i familjehem eller HVB. Många placerade barn får inte sin rätt till utbildning tillgodosedd. Samtidigt visar forskningen att lyckade skolresultat är den faktor som har störst betydelse för barnets framtidsutsikter. Vi föreslår att kommunen ska upprätta en studieplan för varje placerat barns skolgång och undervisning.

Grunden bör vara en pedagogisk och skolpsykologisk utredning av barnet inför, eller i anslutning till, placeringen. Undersökningen ska fastställa vilka behov och förutsättningar barnet har inför sin fortsatta skolgång och planera för de eventuella insatser som barnet behöver för att kunna nå skolans kunskapsmål. Det kan också finnas behov av handledning till familjehemsföräldrar eller personal på HVB, för att säkerställa att barnet får det stöd som hon eller han behöver för sin utbildning.

Följ varje placerat barns hälsa. Många omhändertagna barn och ungdomar har missats av barnhälsovården och uteblir från elevhälsans hälsobesök. Dessa barn och ungdomar löper också större risk för psykisk ohälsa än andra. Därför ska socialnämnden, i samarbete med landstinget upprätta en hälsoplan i samband med att barnet placeras, för att säkerställa att barnets hälsa följs. Grunden för den bör vara en hälsoundersökning i samband med att barnet placeras.

Säkerställ att placerade barn känner till sina rättigheter. I Barnombudsmannens möten med placerade barn och ungdomar framkommer att många av barnen inte känner till sina rättigheter. De känner till exempel inte till att de har rätt att vara med när socialtjänsten planerar saker för honom eller henne, eller att de har rätt att läsa vad det står i socialtjänstens utredning om dem själva eller domen om LVU. Många barn vet inte heller vart de ska vända sig om de behöver hjälp. Många saknar också kunskap om att Socialstyrelsen bedriver tillsyn över alla HVB och att de som barn kan kontakta Socialstyrelsen om de upplever missförhållanden på institutionen, eller att socialekreteraren inte lyssnar. Att barnet känner till sina rättigheter är en förutsättning för att han eller hon ska förstå när rättigheterna inte tillgodoses, eller kränks.²

Enligt Barnombudsmannen har knappt en tredjedel av landets socialnämnder politiska direktiv om att barnet ska informeras om sina rättigheter enligt lagen och Barnkonventionen. Folkpartiet anser att såväl socialtjänsten som HVB och familjehem återkommande måste ge varje barn information om sina rättigheter. Att detta sker på sätt som gör att barn och ungdomar kan tillgodogöra sig informationen bör följas upp regelbundet. Socialnämnden bör få i uppdrag att säkerställa att barn som placeras får veta sina rättigheter.

¹ Barnombudsmannen (2011) *Socialnämndernas ansvar för barn i samhällsvård*

² Barnombudsmannens årsrapport 2011

Med anledning av ovan föreslås fullmäktige besluta:

- Att varje placerat barn ska ha en särskilt utsedd socialsekreterare.
- Att placerade barn ska få besök av sin socialsekreterare minst en gång i kvartalet.
- Att utbildning ska vara obligatorisk för familjehem som kommunen anlitar.
- Att ge socialnämnden i uppdrag att säkerställa att familjehemmen får den handledning och det stöd som de har behov av.
- Att ge socialnämnden i uppdrag att säkerställa tydliga rutiner för att förebygga, upptäcka och hantera missförhållanden på ett HVB, eller i ett familjehem.
- Att ge socialnämnden i uppdrag att säkerställa att placerade barn får veta sina rättigheter och följa upp att det sker på ett sätt som barn förstår.
- Att ge socialnämnden, skolnämnden och bildningsnämnden i uppdrag att göra en studieplan för varje placerat barns skolgång och undervisning.
- Att ge socialnämnden i uppdrag att i samverkan med landstinget se till att varje barn som placeras får en hälsoundersökning och att barnets hälsa fortsatt följs under placeringen.

Bålsta den 17 maj 2011

Håkan Wejin (FP)
Kommunfullmäktigeledamot

Anders Nilfjord (FP)
Kommunfullmäktigeledamot

Berith Skiöld
Kommunfullmäktigeledamot

Tomas Alm
Kommunfullmäktigeledamot